

“TRỒNG CÂY TỪ BÂY GIỜ ĐỂ CÁC THẾ HỆ SAU ĐƯỢC NGỒI DƯỚI BÓNG MÁT”

Dự án “Dẫn dắt văn hóa đổi mới sáng tạo và chuẩn bị cho một hệ sinh thái đổi mới sáng tạo bền vững trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam” (Dự án Pillar 01-2022.05/VNU) là dự án thứ ba trong chuỗi dự án về “Đổi mới Sáng tạo trong Giáo dục” (gọi tắt là Dự án VIBE) do ĐHQGHN phối hợp với Học viện sáng tạo, Đại học Dublin, Ireland (Innovation Academy, University College Dublin) triển khai từ năm 2018 với sự tài trợ của Bộ Ngoại giao Ireland, được đại diện bởi Đại sứ quán Ireland tại Việt Nam.

Dự án VIBE góp phần thể hiện rõ nét cả ba giá trị cốt lõi mà ĐHQGHN đang theo đuổi: Đổi mới sáng tạo - Trách nhiệm quốc gia - Phát triển bền vững. ĐHQGHN đã và đang là đại học đi tiên phong tại Việt Nam trong lòng ghép Đổi mới sáng tạo ở mọi lĩnh vực hoạt động, trong đó dự án VIBE tập trung nỗ lực thúc đẩy đổi mới hoạt động dạy và học, đóng góp cho việc hình thành và phát triển văn hóa đổi mới sáng tạo tại ĐHQGHN. Ngoài ra, Dự án đã khởi xướng các hoạt động chia sẻ, đào tạo, tập huấn, nâng cao năng lực cho các cơ sở giáo dục khác trên cả nước, qua đó khẳng định trách nhiệm quốc gia của ĐHQGHN thông qua việc từng bước dẫn dắt, dẫn tạo dựng một hệ sinh thái đổi mới sáng tạo bền vững trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam. Dự án VIBE cũng đang phát triển các

hoạt động tập huấn, đào tạo chuyên sâu có liên quan đến chủ đề Phát triển bền vững, nhằm thúc đẩy phát triển tư duy và hành động của những người tham gia, hưởng lợi trực tiếp và gián tiếp, góp phần vào những nỗ lực chung của ĐHQGHN hướng đến các mục tiêu phát triển bền vững của quốc gia, khu vực và thế giới.

Cộng đồng các nhà giáo dục Đổi mới sáng tạo của ĐHQGHN (VNU - VIBERS), được hình thành và phát triển từ kết quả của Dự án VIBE. Sau 5 năm hoạt động, các hoạt động của Dự án VIBE và Cộng đồng VNU - VIBERS không chỉ dành cho cán bộ, giảng viên, sinh viên trong toàn ĐHQGHN, mà đã mở rộng phạm vi ảnh hưởng đến các đơn vị giáo dục khác trong cả nước, trong đó phải kể đến: Giáo viên phổ thông huyện Khoái Châu - Hưng Yên, Học viện Y Dược học cổ truyền Việt Nam, Trường ĐH Hạ Long, Trường ĐH Hải Phòng, Trường ĐH Hà Tĩnh, Trường ĐH Cần Thơ, Trường ĐH An Giang, ĐH Thái Nguyên, ĐH Đà Nẵng, ĐH Huế, Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh. Dự án VIBE và Cộng đồng VNU - VIBERS đang có kế hoạch vươn tầm quốc tế với việc triển khai các khóa tập huấn cho giảng viên, sinh viên của Đại học Quốc gia Lào, dự kiến vào cuối năm 2023.

ĐÂY LÀ THÔNG ĐIỆP VÔ CÙNG Ý NGHĨA VÀ SÂU SẮC MÀ 14 CÁN BỘ, GIẢNG VIÊN TRONG CỘNG ĐỒNG CÁC NHÀ GIÁO DỤC ĐỔI MỚI SÁNG TẠO CỦA ĐHQGHN (VNU - VIBERS) NHẬN ĐƯỢC KHI KẾT THÚC KHÓA TẬP HUẤN CHUYÊN SÂU VỀ “ĐỔI MỚI HƯỚNG ĐẾN BỀN VỮNG” (INNOVATION FOR SUSTAINABILITY) TRONG KHUÔN KHỔ DỰ ÁN PILLAR 01-2022.05/VNU. KHÓA TẬP HUẤN ĐƯỢC TỔ CHỨC TẠI IRELAND TỪ NGÀY 07/8 ĐẾN NGÀY 19/8/2023 VÀ DO GS. SUZI JARVIS - GIÁM ĐỐC HỌC VIỆN SÁNG TẠO, ĐH DUBLIN, IRELAND (IA-UCD) CÙNG CÁC CHUYÊN GIA CỦA HỌC VIỆN HƯỚNG DẪN, CHIA SẺ.

HỒNG VIỆT

ĐỘC ĐÁO, ĐA DẠNG VỀ NỘI DUNG VÀ CÁC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM THỰC TẾ

Khóa tập huấn được thiết kế vô cùng độc đáo, khoa học và logic với sự đa dạng về các nội dung đào tạo, đa dạng địa điểm và hình thức học, đa dạng các hoạt động và thử thách. Các nội dung đào tạo được xây dựng, phát triển nâng cao và mở rộng hơn trên cơ sở kiến thức nền tảng mà các VNU - VIBERS đã được trang bị ở khóa học “Tư duy thiết kế hướng đến bền vững” trước đó, như tư duy phát triển bền vững, 17 mục tiêu phát triển bền vững của Liên Hợp Quốc (17 SDGs), đổi mới theo hướng bền vững, các nguyên tắc truyền thông hiệu quả, ẩn tượng về phát triển bền vững, khoa học về khí hậu, giảm thiểu và thích ứng với biến đổi khí hậu... Các kiến thức tường chừng mang tính kỹ thuật, chuyên sâu và phức tạp đã được các chuyên gia giới thiệu, truyền đạt một cách sinh động, dễ hiểu và lồng ghép một cách khéo léo trong các hoạt động, thử thách, buộc người học phải chủ động tìm hiểu, khai thác sâu và tiếp cận theo hướng đa chiều thông qua những chia sẻ, thảo luận cùng những người học khác trong lớp và giảng viên.

Trong hai tuần học tập và trải nghiệm, các VNU - VIBERS đã có cơ hội làm việc với nhau trong rất nhiều thử thách nhóm thú vị và có ý nghĩa, như: Liệt kê các thách thức ở cấp độ cá nhân, quốc gia và toàn cầu; Phát triển tầm nhìn đến

năm 2030; Xây dựng video 30-60s để giải thích 01 trong 17 SDGs cho các đối tượng khác nhau; Thiết kế trò chơi để phổ biến về các thuật ngữ liên quan đến phát triển bền vững; Câu chuyện của Jimmy và những suy nghĩ về vai trò của giáo dục đại học trong truyền tải thông điệp về phát triển bền vững, về sứ mệnh của các đại học trong nỗ lực quốc gia và toàn cầu để đạt được các SDGs; Các thử thách nhằm nâng cao ý thức và kêu gọi hành động về tiêu dùng có trách nhiệm, như: thử thách thiết kế

hình ảnh ẩn tượng về các đồ vật mình đã chạm vào trong 2 giờ, thử thách vẽ vòng đời của sản phẩm; Thử thách cứu trái đất với chiến dịch marketing du kích (guerilla marketing); Thử thách thiết kế sáng kiến phát triển du lịch bền vững cho Việt Nam... Mỗi thử thách là một trải nghiệm thực tế để người học được bước ra khỏi vùng an toàn của mình, được trực tiếp tham gia sâu hơn và có ý thức hơn trên hành trình tìm hiểu, nghiên cứu, tư duy, hành động và chiêm nghiệm về các vấn đề liên quan đến môi

trường, phát triển bền vững, qua đó mỗi người sẽ có thể phát triển nhận thức ở mức cao hơn và được thôi thúc hành động để đổi mới hướng tới bền vững.

“Sau khi thực hiện thử thách Xác định tầm nhìn đến năm 2030, chúng tôi nhận ra, những vấn đề chúng tôi nêu ra đều nằm trong 17 mục tiêu phát triển bền vững. Hóa ra 17 mục tiêu này của Liên Hợp Quốc thực sự không phải cái gì xa xôi, vĩ mô. Nó gắn chặt với cuộc sống cá nhân của chúng tôi, với quốc gia và môi trường nơi chúng tôi đang sống. Như vậy, chúng tôi tự ý thức rằng nếu chính mình không hành động, thì chính bản thân mình đang không nỗ lực cho một cuộc sống tốt đẹp hơn, những thay đổi tích cực sẽ không thể xảy ra với quốc gia của mình cũng như những vấn đề toàn cầu sẽ không thể giải quyết.

Được thiết kế một tầm nhìn cho năm 2030, chúng tôi cảm nhận sâu sắc, vận mệnh trong chính tay mình. Nếu mình muốn điều gì đó mình sẽ cần phải hành động cho điều đó” - TS. Hoàng Thị Bảo Thoa, Trường ĐH Kinh tế, ĐHQGHN cho biết.

Các VNU - VIBERS còn được gặp gỡ, lắng nghe và được truyền cảm hứng từ những chia sẻ và thực hành về đổi mới sáng tạo, các nỗ lực xây dựng và triển khai các học phần, chương trình đào tạo về phát triển bền vững cũng như phát triển khuôn viên đại học xanh, bền vững tại ĐH Dublin (thu gom và tái chế rác thải nhựa, sử dụng container cũ để trồng nấm sò từ bã cà phê...), quá trình xanh hóa để đạt mức trung hòa cacbon của khách sạn Falls, cách phát triển mạng lưới du lịch sinh thái bền vững tại The Burren...

Cũng trong chương trình tập huấn, người học đã có cơ hội trải nghiệm thực tế và thực hiện Thấu cảm, kết hợp với những kiến thức, kỹ thuật đã học để chuẩn bị cho bài tập nhóm lớn cuối khóa “Thử thách thiết kế sáng kiến phát triển du lịch bền vững cho Việt Nam”. Đoàn đã được đến thăm các cơ sở sản xuất, các địa điểm du lịch sinh thái bền vững tại Ireland như: Xưởng sản xuất bia thủ công The Wolf (sản xuất bền vững với năng lượng sạch, nguyên liệu địa phương, áp dụng triết lý kinh tế tuần hoàn); Công viên quốc gia Glendalough; Công viên sinh thái, địa chất toàn cầu Burren and Cliffs of Moher đã được UNESCO công nhận (khai thác hiệu quả nguồn tài nguyên thiên nhiên và thế mạnh địa phương, phát triển du lịch gắn liền với bảo tồn thiên nhiên, bảo tồn di tích lịch sử, di sản văn hóa), Công ty nuôi hàu Flaggy Shore (phát triển sinh kế bền vững gắn với bảo vệ môi trường biển, phát triển

du lịch địa phương), Khách sạn Falls (khách sạn đạt rất nhiều danh hiệu và chứng nhận về khách sạn xanh, phát triển bền vững và là một trong số ít khách sạn trung hòa carbon tại Ireland).

TS. Nguyễn Thị Năm Hoàng, Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn, ĐHQGHN thì chia sẻ: "Những trải nghiệm trực tiếp này là hết sức đáng giá, khiến chúng tôi thấm thía sâu sắc nhất những tri thức và nhen lên trong mình khát vọng tạo ra những giá trị mới vì sự phát triển bền vững tại cơ quan, đất nước mình... Những người thật, câu chuyện thật, hành động thật, hiệu quả thật - cụ thể, trực quan, sinh động giúp chúng tôi nhân lên khát vọng có thể triển khai những công việc cụ thể, hữu ích, khả thi cho đơn vị công tác, cho ĐHQGHN, cho cuộc sống hàng ngày của chính mình để thực hành tri thức về phát triển bền vững".

Với việc dẫn thân trong hệ sinh thái phát triển bền vững và đắm mình trong cảnh quan thiên nhiên tươi đẹp tại Ireland cho phép người học trải nghiệm bằng tất cả các giác quan, nhìn nhận dưới góc nhìn vừa của một du khách vừa của một nhà

giáo dục, để hiểu sâu hơn về chiến lược phát triển bền vững xuyên suốt của Chính phủ Ireland, về một nền văn hóa mà ở đó sự nhận thức và các hành động hướng đến phát triển bền vững dường như đã được giáo dục từ sớm, phát triển ở mức cao và thấm sâu vào từng người dân, trong từng suy nghĩ và hành động.

"Ở mỗi nơi đến thăm, hay ở mọi nơi bạn mình có dịp ghé qua, thông điệp về phát triển bền vững đều hiển thị trong cách làm, cách vận hành, lối sống của người dân" - TS. Nguyễn Thu Lệ Hằng, Trường ĐH Ngoại ngữ, ĐHQGHN cho hay.

TIẾP CẬN SÁNG TẠO VỀ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

Các chuyên gia của IA-UCD đã đưa ra một cách tiếp cận độc đáo về chủ đề phát triển bền vững theo hướng "đi từ gần đến xa; từ cá nhân đến cộng đồng, dân tộc, nhân loại; từ những điều cụ thể nhất đến tri thức phổ quát", qua đó người học có thể phát triển nhận thức ở mức sâu sắc, đa chiều hơn.

"Cách tiếp cận và nêu vấn đề trong khóa học cho thấy một cái nhìn vừa nghiêm khắc, vừa hết sức nhân văn,

vừa mang tính động viên, thúc đẩy từng cá nhân xác định phát triển bền vững của dân tộc và nhân loại không phải là điều gì ở bên ngoài mà nằm trong chính chúng ta, phụ thuộc một phần quan trọng vào đóng góp của chúng ta. Với cách tiếp cận như vậy, khóa học giống như đánh thức những hạt giống nhận thức về phát triển bền vững sẵn có trong mỗi chúng tôi, để hạt giống ấy nảy mầm thành một mầm cây rắn rỏi" - theo TS. Nguyễn Thị Năm Hoàng, Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn, ĐHQGHN.

Ngay từ buổi học đầu tiên, GS. Suzi Jarvis đã gợi ra rất nhiều suy nghĩ cho các học viên với một loạt các câu hỏi: "Phát triển bền vững: Bắt đầu từ đâu?", "Phát triển bền vững có ý nghĩa thế nào đối với bạn: Bạn sống và hít thở với nó, hay Bạn nghĩ về nó một chút?", "Khi suy nghĩ về Phát triển bền vững, bạn cảm thấy có động lực để hành động, hay bạn cảm thấy bị ngợp?", "Bạn mong muốn tạo ra thay đổi gì từ khi tham gia đến khi kết thúc khóa học?". Tới buổi học gần cuối, người học lại được yêu cầu suy nghĩ và lựa chọn câu trả lời cho các câu hỏi này...

"Khóa học luôn chất vấn việc bản thân liên quan như thế nào với những

vấn đề về phát triển bền vững. Phát triển bền vững không chỉ là câu chuyện của những người chuyên trách nào đó, mà phát triển bền vững có thể liên quan đến từng cá nhân như thế nào, liên quan đến các nhà giáo dục như thế nào. Khóa học cũng thúc đẩy và khơi gợi cho các nhà giáo dục về việc bản thân họ và nhóm của mình có thể làm những hành động nhỏ nào để đóng góp cho sự phát triển bền vững hay giáo dục về phát triển bền vững” - TS. Lư Thị Thanh Lê, Khoa Các khoa học liên ngành, ĐHQGHN cho biết.

Với mỗi câu hỏi và ở mỗi giai đoạn, người học phải tự lắng lại, nhìn sâu vào chính mình, tự định vị xem bản thân mình đang ở đâu, có những chuyển biến nào (cả về mặt nhận thức và hành động) trên hành trình hướng đến phát triển bền vững. Để rồi qua những chia sẻ, thảo luận, qua những hoạt động và thử thách được thực hiện cùng nhau trong suốt hai tuần học, người học dần ý thức và hiểu rõ rằng Phát triển bền vững bắt đầu từ BẠN, từ TÔI, từ CHÍNH CHÚNG TA. Chúng ta chính là những nhân tố tạo nên sự thay đổi bền vững (the sustainability changemakers). Và bằng việc đồng hành, hợp tác cùng nhau, chúng ta có thể tạo ra sự thay đổi lớn hơn, có ý nghĩa hơn. “Chúng ta có thể làm được ít nếu làm một mình, nhưng cùng nhau chúng ta sẽ làm được rất nhiều”, theo Helen Keller.

Đến từ Trường ĐH Luật, ĐHQGHN, TS. Nguyễn

Bích Thảo bày tỏ: “Qua khóa học, tôi hiểu được rằng phát triển bền vững không phải là nhiệm vụ riêng của các nhà khoa học tự nhiên, công nghệ, môi trường, mà là nhiệm vụ chung của toàn xã hội, toàn nhân loại, mỗi con người, mỗi cá nhân đều có thể đóng góp tích cực vào quá trình thay đổi đó từ những hành động nhỏ nhất. Từ đó, tôi mong muốn được chia sẻ, truyền đạt kiến thức đó cho càng nhiều sinh viên, học viên, đồng nghiệp càng tốt để lan tỏa và góp phần nâng cao nhận thức của cộng đồng về vấn đề phát triển bền vững”.

Một điểm đặc biệt khác của khóa tập huấn là cách mà các chuyên gia của IA-UCD lồng ghép, truyền tải nội

dung đào tạo cũng như áp dụng linh hoạt, sáng tạo các phương pháp đặc trưng trong tất cả các khóa đào tạo của dự án: tạo sự an toàn về mặt tâm lý, xây dựng cộng đồng, xây dựng kỳ vọng, tiếp nhận phản hồi, học thông qua trải nghiệm và thực hành, chiêm nghiệm tích cực, lấy người học làm trung tâm... Giảng viên là người đặt ra vấn đề, khơi gợi và dẫn dắt để người học được phát huy tối đa năng lực, tham gia chủ động và có trách nhiệm trên hành trình học tập của riêng mình và quá trình lan tỏa tri thức trong lớp. Giảng viên cũng là người khuyến khích các chia sẻ, kết nối các ý tưởng, đúc kết để từ đó người học tự chiêm nghiệm và đúc rút ra các bài học sâu sắc, những

điều đáng suy ngẫm cho chính mình. Thông qua các hoạt động, thử thách nhóm, người học còn được phát triển rất nhiều kỹ năng và tư duy quan trọng: thấu cảm, lãnh đạo, hợp tác, làm việc nhóm, giao tiếp, thuyết trình, truyền thông, tư duy đổi mới sáng tạo, tư duy phản biện, tư duy phát triển bền vững...

ĐƯA "BỀN VỮNG" TRỞ THÀNH HÀNH ĐỘNG XUYÊN SUỐT TRONG CÁC HOẠT ĐỘNG

Khóa tập huấn "Đổi mới hướng đến bền vững" không chỉ mang lại cho các VNU - VIBERS nhiều điều mới mẻ mà còn cung cấp thêm những công cụ, phương pháp, kinh nghiệm, ý tưởng trong triển khai hoạt động đào tạo về chủ đề có liên quan hoặc lồng ghép các nội dung phát triển bền vững trong nhiều môn học khác nhau tại ĐHQGHN.

"Tôi không cần phải trở thành một chuyên gia về môi trường, về phát

triển bền vững mới có thể tham gia và thực hiện những hoạt động hay chiến dịch để bảo vệ môi trường; bảo vệ môi trường và phát triển bền vững là trách nhiệm của tất cả người dân trên hành tinh này, không kể quốc tịch, màu da, ngành nghề và địa vị. Với tư cách là một nhà giáo dục tôi thấy việc lồng ghép các nội dung về SDGs vào môn học mà mình giảng dạy là một điều cần thiết vì nó sẽ giúp cho các sinh viên của tôi có thêm kiến thức và ý thức về việc xây dựng một tương lai xanh, bền vững" - ThS. Nguyễn Thị Kim Phượng, Trường ĐH Ngoại ngữ, ĐHQGHN nêu.

Khóa tập huấn cũng góp phần làm thay đổi nhận thức và thúc đẩy hành động của các nhà giáo dục trong Cộng đồng VNU - VIBERS trong việc thực hành, áp dụng và lan tỏa các kiến thức đã học, đưa "bền vững" trở thành hành động xuyên suốt trong các hoạt động

giảng dạy, nghiên cứu và phục vụ cộng đồng, không chỉ trong và ngoài ĐHQGHN.

Theo TS. Nguyễn Thu Lệ Hằng, Trường ĐH Ngoại ngữ, làm giáo dục cũng như trồng cây mà các thế hệ tương lai sẽ được tận hưởng bóng mát.

Đổi mới sáng tạo kết hợp với phát triển bền vững đã và đang trở thành một xu thế tất yếu trên thế giới. Các VNU - VIBERS, những người đã được đào tạo bài bản và chuyên sâu cả về đổi mới sáng tạo và phát triển bền vững, sẽ chính là các nhân tố góp phần thúc đẩy những sáng kiến, kiến tạo sự đổi mới gắn với quá trình phát triển bền vững tại ĐHQGHN và có những đóng góp lớn hơn ở tầm quốc gia và quốc tế.